Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

KANTON SARAJEVO
Vlada

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Government

Broj: 02-05-9370-4/13
Sarajevo, 24.04.2013. godine

Na osnovu čl. 22. i 24. stav 4. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 24/03 - Prečišćeni tekst), Vlada Kantona Sarajevo, na **19.** sjednici održanoj **24.04.2013.** godine, donijela je sljedeći

Z A K L J U Č A K

1. Prihvata se Izvještaj o snabdjevenosti Kantona Sarajevo lijekovima i sanitetskim materijalom u 2012. godini sa posebnim osvrtom na implementaciju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja kroz funkcionisanje Mreže farmaceutske djelatnosti-apoteka, sa prijedlogom mjera i aktivnosti.

2. Izvještaj iz tačke 1. ovog Zaključka dostavlja se Skupštini Kantona Sarajevo na usvajanje.

P R E M I J E R

Suad Zeljković

Dostaviti:
1. Predsjedavajuća Skupštine Kantona Sarajevo
2. Skupština Kantona Sarajevo
3. Premijer Kantona Sarajevo
4. Ministarstvo zdravstva
5. Evidencija
6. A r h i v a

I Z V J E Š T A J

O SNABDJEVENOSTI KANTONA SARAJEVO LIJEKOVIMA I SANITETSKIM MATERIJALOM U 2012. GODINI SA POSEBNIM OSVRTOM NA IMPLEMENTACIJU LISTE LIJEKOVA KOJI SE PROPISUJU I IZDAJU NA TERET SREDSTAVA OBAVEZNOG OSIGURANJA KROZ FUNKCIONISANJE MREŽE FARMACEUTSKE DJELATNOSTI-APOTEKA

Obrađivač: Ministarstvo zdravstva
Kantona Sarajevo

Sarajevo, maj 2013. godine

Na osnovu člana 13.tačka b. i člana 18. tačka b. Ustava Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br 1/96, 2/96 - Ispravka, 3/96 - Ispravka, 16/97-Amandmani (1-XIII), 14/00 Amandmani XIV-XV), 4/01 (Amandmani XVI-XVIII) i 28/04 Amandmani (XIX-XLII), saglasno članu 13. tačka 12. Zakona o zdravstvenoj zaštiti («Službene novine Federacije BiH» broj 46/10), te na osnovu člana 120. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 41/12- Drugi novi prečišćeni tekst), Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana _____ godine, povodom razmatranja Izvještaja o snabdjevenosti Kantona Sarajevo lijekovima i sanitetskim materijalom u 2012.godini sa posebnim osvrtom na implementaciju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja kroz funkcionisanje Mreže farmaceutske djelatnosti-apoteka, sa prijedlogom mjera i aktivnosti, donijela je sljedeći

Z A K L J U Č A K

Usvaja se Izvještaj o snabdjevenosti Kantona Sarajevo lijekovima i sanitetskim materijalom u 2012.godini sa posebnim osvrtom na implementaciju Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog osiguranja kroz funkcionisanje Mreže farmaceutske djelatnosti-apoteka, sa prijedlogom mjera i aktivnosti.

Broj: 01-05-_____/13
__ /__ /2013.godine
SARAJEVO

PREDSJEDAVAJUĆA
SKUPŠTINE KANTONA SARAJEVO

Prof. dr Mirjana Malić

web:http://skupstina.ks.gov.ba
e-mail: skupstina@skupstina.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-055, Fax: + 387 (0) 33 33 562-210
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

I Z V J E Š T A J
O SNABDJEVENOSTI KANTONA SARAJEVO LIJEKOVIMA I SANITETSKIM MATERIJALOM U 2012. GODINI SA POSEBNIM OSVRTOM NA IMPLEMENTACIJU LISTE LIJEKOVA KOJI SE PROPISUJU I IZDAJU NA TERET SREDSTAVA OBAVEZNOG OSIGURANJA KROZ FUNKCIONISANJE MREŽE FARMACEUTSKE DJELATNOSTI-APOTEKA

1. Uvod

Zakonom o apotekarskoj djelatnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj 40/10) definisano je da je apotekarska djelatnost je dio zdravstvene djelatnosti koja se obavlja na svim nivoima zdravstvene zaštite i koja osigurava snabdijevanje stanovništva, zdravstvenih ustanova i zdravstvenih radnika koji obavljaju privatnu praksu lijekovima i medicinskim sredstvima.Osim snabdijevanja lijekovima i medicinskim sredstvima, pod apotekarskom djelatnošću podrazumijeva se i snabdjevanje sa herbalnim lijekovima i herbalnim supstancama, homeopatskim lijekovima, dječjom hranom i dječijom opremom, kao i dijetetskim proizvodima, kozmetičkim i drugim sredstvima za njegu i očuvanje zdravlja, kao i izrada i snabdijevanje magistralnim i galenskim lijekovima.
Pruženje efikasne i bezbjedne zdravstvene usluge se osigurava i kroz:

- **savjetovanje u vezi pravilne primjene lijekova, medicinskih sredstava, herbalnih i homeopatskih lijekova, kozmetičkih i dijetetskih proizvoda;**
- **pružanje dodatnih usluga u svrhu provođenja preventivnih mjera za očuvanje i zaštitu zdravlja stanovništva, a koje podrazumijevaju mjerenja određenih parametara koje pacijenti mogu i samostalno odrediti u postupku samokontrole, pri čemu ove usluge imaju savjetodavni karakter i ne pružaju se u svrhu postavljanja dijagnoze kao što su mjerenje šećera u krvi, krvnog pritiska, težine i sl.**
- **racionalno propisivanje i upotrebu lijekova,**
- **unapređenje zdravlja i sprečavanje bolesti,**
- **analizu propisivanja lijekova i praćenje upotrebe lijekova;**
- **praćenje efikasnosti, bezbijednosti i ekonomičnosti terapije.**

Farmaceutska djelatnost na Kantonu Sarajevo je organizovana kroz primarnu zdravstvenu zaštitu (apoteke); bolnički nivo zdravstvene zaštite (bolničke apoteke, kliničke apoteke) i zavode (službe medicinskog snabdijevanja).

Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo, u oblasti farmacije je u toku 2012.godini, u okviru svojih nadležnosti pratilo snabdjevenost Kantona Sarajevo sa lijekovima i sanitetskim materijalom za lijekove koji se finansiraju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja.

2. Organizacija farmaceutske službe u Kantonu Sarajevo u toku 2012.godine

Na području Kantona Sarajevo, farmaceutska djelatnost, odnosno izdavanje lijekova na recept se obezbjeđivalo u okviru 165 apoteka – 43 poslovne jedinice iz sastava JU Apoteke Sarajevo čiji je osnivač Kanton Sarajevo i 122 jedinica privatnog sektora.

U odnosu na 2011.godinu broj apoteka se povećao za ukupno 17 novih jedinica: 15 jedinica u okviru privatnog sektora (6 privatnih apoteka i 9 ogranaka PZU) i 2 poslovne jedinice JU Apoteke Sarajevo:

1. **PA Astrum-Općina Novi Grad**
2. **PA Galenpharm-Općina Novo Sarajevo**
3. **PA Lor- Općina Novi Grad**
4. **PA Esthepharm-Općina Stari Grad**
5. **PA Galenus-Općina Centar**
6. **PA Al Tawil- Općina Novi Grad**
7. **PZU Leko International-ogranak Leko Velešići- Općina Novo Sarajevo**
8. **PZU Gral-ogranak Dobrinja II- Općina Novi Grad**
9. **PZU Oaza zdravlja - ogranak Bihačka-Općina Novo Sarajevo**
10. **PZU Oaza zdravlja - ogranak Hadžići-Općina Hadžići**
11. **PZU Oaza zdravlja - ogranak Saraj Polje- Općina Novi Grad**
12. **PZU Oaza zdravlja - ogranak Dobrinja II- Općina Novi Grad**
13. **PZU Oaza zdravlja - ogranak Otoka- Općina Novi Grad**
14. **PZU Oaza zdravlja - ogranak Podlugovi-Općina Ilijaš**
15. **PZU Oaza zdravlja - ogranak Pazarić-Općina Hadžići**
16. **JU Apoteke Sarajevo-PJ Importanne-Općina Novo Sarajevo**
17. **JU Apoteke Sarajevo-PJ Centar Vrazova-Općina Centar**

Tabela 1.Broj apoteka na području KS u periodu 2007-2012

Godina	Broj PJ JU Apoteke Sarajevo	Broj apoteka Privatnog sektora	Ukupno apoteka na KS
2007	40	61	101
2008	40	74	114
2009	40	80	120
2010	40	96	136
2011	41	107	148
2012	43	122	165

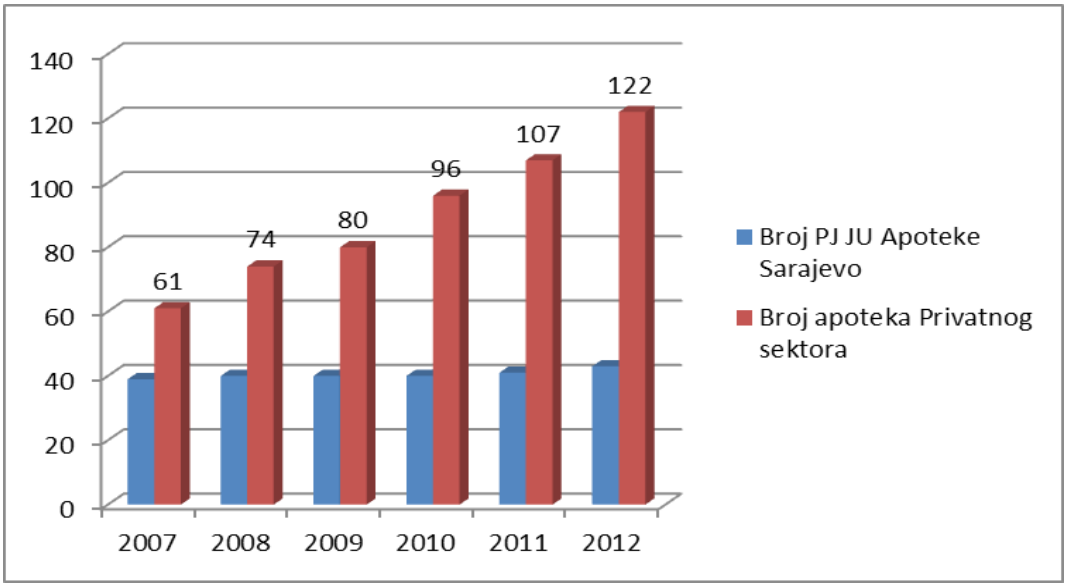

U toku 2012.godine donešen je Pravilnik o bližim uvjetima u pogledu prostora, opreme i kadra, kriterijima za osnivanje i obavljanje apotekarske djelatnosti u svim organizacionim oblicima, kao i načinu i postupku njihove verifikacije („Službene novine FBiH“ broj: 44/12) prema kojem su definisani demografski i geografski kriiteriji prema kojima se može osnivati apoteka na određenom području (5.000 stanovnika i 400 m udaljenosti između apoteka). Najveći broj zahtjeva za otvaranje apoteka u 2012.godini je podnešen u periodu od objave pomenutog Pravilnika do dana staupanja na snagu, a u skladu sa članom 52. Pravilnika kojim je precizirano da zahtjevi pokrenuti kod kantonalnog ministarstva, a radi utvrđivanja ispunjenosti uvjeta prostora, opreme i kadra za osnivanje i rad apoteke zdravstvene ustanove odnosno apoteke u privatnoj praksi, a prije stupanja na snagu pravilnika, nastavit će se prema ranijim propisima koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva. Nezadovoljstvo pomenutom odredbom Pravilnika je prouzrokovao pokretanje velikog broja tužbi protiv Ministarstva zdravstva Kantona Sarajevo koji su u toku.

Tabela 1. Raspored apoteka prema Općinama Kantona Sarajevo

Općina	Broj stanovnika prema podacima Općina	Broj apoteka na dan 31.12.2012.	Prosječan broj stanovnika po apoteci, prema postojećem stanju
Stari Grad	**56.937**	**16**	**3.558,56**
Centar	**70.294**	**33**	**2.130,12**
Novo Sarajevo	**71.669**	**34**	**2.107,91**
Novi Grad	**128.157**	**40**	**3.203,93**
Ilidža	**66.794**	**22**	**3.036,09**
Hadžići	**30.815**	**8**	**3.851,87**
Vogošća	**33.000**	**6**	**5.500,00**
Ilijaš	**24.854**	**5**	**4.970,80**
Trnovo	**2.433**	**1**	**2.433,00**
Ukupno:	**484.953**	**165**	

Skupština Kantona Sarajevo je donijela Odluku o Mreži apoteka u Kantonu Sarajevo, kao i kriterijima, načinu i uslovima ugovaranja apoteka („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 22/08), prema kojoj sve apoteke koje imaju odobrenje za rad imaju ugovorni odnos sa Zavodom zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo. I u toku 2012.godine, po otvaranju apoteke, odnosno po dobijanju odobrenja za rad, apoteka potpisuje ugovor sa Zavodom zdravstvenog osiguranja o izdavanju lijekova na teret sredstava obaveznog osiguranja.

Zaključno sa 31.12.2012.godine Zavod ima potpisane Ugovore o pružanju farmaceutskih usluga osiguranicima Kantona Sarajevo sa 152 apoteke.

Osim apoteka, farmaceutska djelatnost na području Kantona Sarajevo se organizuje pri JU Zavodu za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo i JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo gdje postoji interna služba medicinskog snabdjevanja koja vrši poslove nabavke lijekova i koordinaciju potreba za ambulante i punktove.

I dalje na području Kantona Sarajevo postoje 3 bolničke apoteke – Apoteka Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu, Apoteka Opće bolnice „Prim dr Abdulah Nakaš“ i Apoteka

Psihijatrijske bolnice Kantona Sarajevo za potrebe pacijenata koji se liječe u ovim zdravstvenim ustanovama.

3. Lista lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo u 2012. godini

Vlada Federacije BiH na sjednici održanoj 27.oktobra 2011.godine je donijela Odluku o Listi esencijalnih lijekova neophodnih za osiguranje zdravstvene zaštite u okviru standarda obaveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 75/11) sa utvrđenom A i B listom i cijenama lijekova. Obaveza kantona je bila da primjene navedenu listu i cijene prema utvrđenim kriterijima.

Vlada Kantona Sarajevo je na 67. sjednici održanoj 26.04.2012.godine donijela Odluku o Listi lijekova Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“,br 11/12 i 11a/12) usaglašenu sa esencijalnom listom lijekova.

Na Listi lijekova Kantona Sarajevo se nalazi 212 lijekova u 877 oblika, jačina i pakovanja.

LISTA	BROJ LIJEKOVA	BROJ OBLIKA,JAČINA I PAKOVANJA
A LISTA	**133**	**634**
B LISTA	**79**	**243**
UKUPNO	**212**	**877**

Procentualno učešće Zavoda u cijeni lijeka:

LISTA	BROJ LIJEKOVA	BROJ OBLIKA,JAČINA I PAKOVANJA
A lista 100%	**133**	**634**
B lista 25 %	**18**	**53**
B lista 50%	**7**	**13**
B lista 75%	**21**	**90**
B lista 100%	**33**	**87**
ukupno	**212**	**837**

Na Listi lijekova Kantona Sarajevo je bilo zastupljeno 46 proizvođača i to:

Rang lista proizvođača A i B liste		
RB	**PROIZVOĐAČ**	**Broj oblika jačina i pakovanja**
1	**Bosnalijek**	**102**
2	**Krka**	**97**
3	**Hemofarm**	**87**
4	**Zada Pharmac.**	**83**
5	**Farmavita**	**76**
6	**Pliva**	**66**
7	**Alkaloid**	**36**
8	**Lek**	**27**
9	**GSK**	**26**
10	**Sanofi Aventis**	**24**
11	**Nobel**	**23**
12	**Pfizer**	**22**
13	**Belupo**	**21**

14	Abbott	19
15	AstraZeneca	19
16	Jadran	18
17	Farmal d.d.L.	14
18	Novartis Pharma	14
19	MSD	11
20	Berlin Chemie	10
21	Eli Lilly	10
22	Galenika	8
23	Nycomed	7
24	dr. Falk Pharma	6
25	Bilim Ph.	4
26	H. La Roche	4
27	Medis	4
28	Novo Nordisk	4
29	PharmaS	4
30	Alcon	3
31	Ferring SA	3
32	Riemser	3
33	Blagolex	2
34	Desma GmbH	2
35	Kwizda Pharma	2
36	Meda	2
37	Pharma Swiss	2
38	Reckitt	2
39	Replekfarm	2
40	Zdravlje AD	2
41	AspenHealthCare	1
42	Bayer Scherring	1
43	Clinres farmacija	1
44	Gerot Pharma	1
45	ICN Hungary	1
46	Remedica Ltd.	1

Od strane Vlade Federacije BiH donesena je Odluka o izmjenama Odluke o Listi esencijalnih lijekova neophodnih za osiguranje zdravstvene zaštite u okviru standarda obaveznog zdravstvenog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 97/12) prema kojoj se u tački VIII, u stavu 1, podtačka b) posebni kriteriji alineje jedan i dva brišu, a što se odnosi na limitirajući broj proizvođača na Listi lijekova.

Na Ampularnoj listi lijekova se još uvijek nalazi 74 lijeka sa 96 oblika i jačina koje Zavod finansira u 100% iznosu i nije se mjenjala od 2003.godine.

Magistralna lista lijekova i dalje sadži 24 magistralne proskripcije lijekova sa 42 oblika i pakovanja koje Zavod finansira također u 100% iznosu.

4. Troškovi lijekova izdatih na recept u 2012.godini

Ukupan broj recepata propisanih i izdatih na teret sredstava obaveznog osiguranja za 2012. godinu je povećan za 205.053 recepta, što iznosi 5% u odnosu na 2011.godinu. Broj izdatih recepata iz godine u godine je u porastu. Povećanje kreće do 300.000 recepata godišnje.

Pregled broja izdatih recepata u periodu 2007.-2012.godina

	2007.	**2008.**	**2009.**	**2010.**	**2011.**	2012.
Gotovi lijekovi	**2.761.893**	**3.072.427**	**3.389.612**	**3.585.743**	**3.832.869**	4.036.923
Magistralni lijekovi	**48.879**	**49.561**	**51.966**	**51.988**	**53.169**	54.168
Ukupno	**2.810.772**	**3.121.988**	**3.441.578**	**3.637.731**	**3.886.038**	4.091.091

Ukupna vrijednost izdatih lijekova u KM za 2011. godinu iznosi 67.630.377,00 KM od čega je 8.412.492,35 KM naknada ugovornim apotekama tako da stvarni trošak lijekova sa Liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, uključujući i magistralne i lijekove koji se propisuju na osnovu Ampularne liste lijekova a imaju režim primjene u zdravstvenim ustanovama sa područja Kantona Sarajevo primarnog i specijalističko konsultativnog nivoa zdravstvene zaštite, iznosi 59.217.884,65 KM.

Ukupna vrijednost izdatih lijekova u KM za 2012. godinu

	2011.godina	**2012.godina**
Gotovi lijekovi	**52.798.996,60**	**56.918.652,05**
Magistralni lijekovi	**431.841,50**	**454.467,00**
Ampularni lijekovi	**1.748.040,40**	**1.844.765,60**
Ukupno	54.978.878,50	59.217.884,65
Naknada ugovornim apotekama	**7.789.492,50**	**8.412.492,35**
Ukupno	62.768.371,00	67.630.377,00

Pregled broja recepata realizovanih po apotekama sa ukupnom vrijednošću izdatih lijekova:

Red.br	**NAZIV APOTEKE**	**2011.g.**		**2012.g.**	
		Br. recepata	**Iznos sa PDV**	**Br. recepata**	**Iznos sa PDV**
JU APOTEKE SARAJEVO					
1	**Ap.Aerodromskonaselje**	**29.534**	**443.389,01**	**30.347**	**468.447,06**
2	**Apoteka Baščaršija**	**138.388**	**2.114.490,47**	**78.539**	**1.227.505,23**
3	**Apoteka Bosna**	**49.918**	**795.390,28**	**38.245**	**610.989,18**
4	**Apoteka Breka**	**44.042**	**764.516,25**	**44.922**	**820.133,19**
5	**Apoteka Buća potok**	**37.260**	**544.010,76**	**29.130**	**426.054,17**
6	**Apoteka Centar**	**43.287**	**702.479,30**	**41.668**	**684.982,39**

7	**Apoteka Čengić Vila**	**47.273**	**845.448,45**	**37.785**	**742.332,28**
8	**Apoteka Dobrinja**	**59.047**	**866.537,35**	**49.985**	**784.307,15**
9	**Apoteka Grbavica**	**43.706**	**736.637,92**	**38.565**	**671.250,47**
10	**Apoteka Hadžići**	**57.974**	**787.862,24**	**49.582**	**699.739,49**
11	**Apoteka Hitna**	**39.874**	**535.488,31**	**39.362**	**544.272,30**
12	**Apoteka Hrasnica**	**42.539**	**588.835,12**	**18.478**	**269.204,00**
13	**Apoteka Hrasno**	**5.039**	**82.806,31**	**4.941**	**79.882,24**
14	**Apoteka Ilidža**	**73.154**	**1.049.883,25**	**54.442**	**811.298,32**
15	**Apoteka Ilidža II**	**9.230**	**129.888,16**	**9.896**	**143.670,60**
16	**Apoteka Ilijaš**	**70.896**	**1.002.164,03**	**63.673**	**945.802,79**
17	**Apoteka Kobilja glava**	**17.203**	**235.533,01**	**21.055**	**303.693,54**
18	**Apoteka Koševo**	**28.669**	**2.214.714,26**	**27.898**	**1.572.544,47**
19	**Apoteka Koševsko brdo**	**40.412**	**659.216,77**	**20.129**	**339.755,91**
20	**Apoteka Kovačići**	**35.854**	**578.756,57**	**28.334**	**462.794,34**
21	**Apoteka Logavina**	**26.792**	**462.090,38**	**27.104**	**463.946,11**
22	**Apoteka Marijin Dvor**	**35.186**	**526.778,40**	**30.222**	**578.700,66**
23	**Apoteka Mejtaš**	**37.046**	**646.163,14**	**32.284**	**654.633,07**
24	**Apoteka Novi Grad**	**30.271**	**488.434,38**	**21.253**	**336.031,83**
25	**Apoteka Novo Sarajevo**	**71.530**	**1.119.041,24**	**58.872**	**955.169,05**
26	**Apoteka Otoka**	**32.246**	**510.807,18**	**27.974**	**447.025,74**
27	**Apoteka Pofalići**	**60.265**	**876.719,00**	**61.856**	**918.297,58**
28	**Apoteka Pofalići 2**	**14.088**	**211.497,38**	**15.384**	**241.836,12**
29	**Apoteka Pozorište**	**7.672**	**114.556,71**	**8.722**	**133.476,15**
30	**Apoteka Rajlovac**	**22.734**	**305.316,68**	**23.408**	**316.085,84**
31	**Apoteka Robot Hrasno**	**4.725**	**72.086,34**	**5.272**	**88.698,65**
32	**Apoteka Saraj Polje**	**120.850**	**1.803.657,45**	**116.899**	**1.743.481,41**
33	**Apoteka Sedrenik**	**20.572**	**342.654,11**	**19.384**	**323.095,21**
34	**Apoteka Skenderija**	**26.642**	**431.801,40**	**23.579**	**963.120,21**
35	**Apoteka Srednje**	**18.691**	**247.765,60**	**20.139**	**272.529,18**
36	**Apoteka Stari Grad**	**44.971**	**724.589,89**	**37.911**	**636.542,37**
37	**Apoteka Švrakino**	**67.233**	**970.891,94**	**72.130**	**1.057.199,86**
38	**Apoteka Trnovo**	**10.439**	**109.818,33**	**10.950**	**116.285,29**
39	**Apoteka Velešići**	**40.193**	**623.764,35**	**25.773**	**421.590,32**
40	**Apoteka Vogošća**	**140.873**	**2.143.282,72**	**113.987**	**1.835.623,75**
41	**Apoteka Vratnik**	**36.311**	**569.894,28**	**34.729**	**554.411,02**
42	**Apoteka Importane**	**o**	**o**	**517**	**9.534,86**
43	**Ap.Vrazova og. Centar**	**o**	**o**	**10.886**	**163.497,35**
		1.782.629	28.979.658,72	1.526.211	25.839.470,75
APOTEKA AL HANA					

44	**Apoteka Al Hana 1**	**12.874**	**178.351,56**	**15.431**	**216.506,23**
45	**Apoteka Al Hana 2**	**20.838**	**297.114,81**	**20.195**	**314.928,90**
46	**Apoteka Al Hana 3**	**96.014**	**1.314.085,83**	**106.190**	**1.507.089,98**
47	**Ap. Al Hana Baščaršija**	**9.632**	**145.484,19**	**18.891**	**301.294,78**
48	**Ap. Al Hana Sokolović kolonija**	**9.326**	**147.809,60**	**20.270**	**313.797,11**
49	**Ap. Al Hana Hrasnica**	**1.646**	**20.234,52**	**4.679**	**68.384,11**
50	**Ap. Al Hana Bojnik**	**688**	**10.614,41**	**6.712**	**99.736,65**
		151.018	2.113.694,92	192.368	2.821.737,76
PZU APOTEKA DELFIN					
51	**Apoteka Delfin**	**56.900**	**893.744,68**	**60.321**	**979.676,65**
52	**Apoteka Delfin Centrala**	**125.108**	**1.837.232,32**	**135.987**	**2.062.311,95**
		182.008	2.730.977,00	196.308	3.041.988,60
PZU APOTEKE DENIDA					
53	**Ap. Denida Trg među. prijat.**	**24.946**	**369.451,92**	**9.090**	**138.779,02**
54	**Apoteka Denida Breka**	**721**	**11.016,03**		
55	**Ap. Denida Grbavica**	**13.100**	**211.294,13**	**12.594**	**223.793,87**
56	**Apoteka Denida Kovači**	**10.641**	**180.600,69**	**7.277**	**124.086,07**
57	**Apoteka Denida Malta**	**94.492**	**1.466.593,83**	**98.754**	**1.556.461,90**
58	**Ap. Denida Marin dvor**	**8.803**	**146.485,26**	**10.257**	**194.322,79**
59	**Apoteka Denida Otoka**	**9.223**	**140.567,45**		
60	**Apoteka Denida Mejtaš**	**7.707**	**115.280,99**		
61	**Apoteka Denida Pazarić**	**24.797**	**362.424,05**	**7.176**	**111.227,92**
62	**Ap. Denida Podlugovi**	**40.343**	**584.240,81**	**44.448**	**631.793,21**
63	**Ap. Denida Vogošća**	**2.166**	**33.841,54**	**7.152**	**122.614,31**
64	**Ap. Denida Ilidža**	**2.070**	**27.241,88**		
		239.009	3.649.038,58	196.748	3.103.079,09
PZU APOTEKA EUROFARM					
65	**Apoteka Eurofarm BBI**	**8.717**	**139.244,27**	**8.391**	**142.354,01**
66	**Ap. Eurofarm Cent But. cesta**	**22.616**	**313.357,50**	**7.314**	**112.220,67**
67	**Ap. Eurofarm Markale**	**10.675**	**171.301,27**	**11.180**	**191.649,84**
68	**Ap. Eurofarm Merkator**	**12.275**	**181.495,93**	**10.395**	**169.325,48**
69	**Ap.Eurofarm Vratnik**	**8.350**	**125.682,33**	**1.505**	**22.444,13**
70	**Ap. Eurofarm Alipašino polje**	**959**	**14.886,40**	**9.866**	**151.789,59**
71	**Apoteka Eurofarm Hrasnica**	**5.687**	**80.557,89**	**41.611**	**565.718,15**

		69.279	1.026.525,59	90.262	1.355.501,87
PZU APOTEKA IBO&CO					
72	**Ap. Ibo&Co Hrasnica**	**14.547**	**205.212,43**	**487**	**7.257,16**
73	**Apoteka Ibo&Co**	**33.474**	**533.764,88**	**34.591**	**562.946,20**
74	**Ap.Ibo&Co Patriot. Lige**	**4.310**	**114.927,88**	**607**	**9.518,89**
		52.331	853.905,19	35.685	579.722,25
PZU APOTEKA LEKO					
75	**Ap.Lekointernacional-Alipaš.pol.**	**8.668**	**116.117,74**	**9.356**	**130.771,92**
76	**Ap. Leko internacional Centar**	**7.607**	**109.609,95**	**7.690**	**116.276,23**
77	**Ap.Leko inter. Centrala**	**4.645**	**63.644,77**	**5.197**	**74.510,30**
78	**Apoteka Leko WOG**	**130**	**1.624,31**	**729**	**11.980,42**
79	**Apoteka Leko Širokača**	**17.518**	**251.993,03**	**18.792**	**275.780,04**
80	**Apoteka Leko Velešići**			**14.327**	**226.766,23**
		38.568	542.989,80	56.091	836.085,14
PZU APOTEKA LUPRIV					
81	**Ap. Lupriv ogranak 10**	**20.025**	**286.099,15**	**22.461**	**336.917,56**
82	**Ap. Lupriv ogranak 11**	**17.822**	**281.942,05**	**15.588**	**261.392,73**
83	**Ap. Lupriv ogranak 14**	**9.618**	**133.653,77**	**10.063**	**146.967,58**
84	**Ap. Lupriv ogranak 15**	**75.015**	**1.092.015,92**	**73.624**	**1.121.242,42**
85	**Ap. Lupriv ogranak 16**	**14.689**	**196.755,75**	**17.166**	**244.931,41**
86	**Ap. Lupriv ogranak 17**			**62.260**	**954.745,23**
		137.169	1.990.466,64	201.162	3.066.196,93
PZU APOTEKA MEDIMPEX					
87	**Ap. Medimpex Hrasno**	**4.423**	**644.045,15**	**830**	**160.866,91**
88	**Ap. Medimpex-Zmaja od Bosne**	**4.567**	**67.814,73**	**722**	**12.009,10**
		8.990	711.859,88	1.552	172.876,01
PZU APOTEKE OAZA ZDRAVLJA					
89	**Oaza zdravlja Dobrinja**	**10.333**	**146.169,64**	**14.073**	**193.718,67**
90	**Ap. Oaza zdravlja**	**29.028**	**380.492,38**	**30.558**	**380.537,63**
91	**Oaza zdravlja Alipašin most**	**5.119**	**73.810,33**	**21.819**	**284.890,24**
92	**Oaza zdravlja Skenderija**	**4.938**	**73.479,83**	**11.425**	**163.473,95**
93	**Oaza zdravlja Vogošća**	**9.266**	**140.987,46**	**36.597**	**522.377,54**
94	**Oaza zdravlja ogranak Bihačka**	**0**	**0,00**	**13.560**	**200.259,65**
95	**Oaza zdravlja ogranak Mejtaš**	**0**	**0,00**	**3.480**	**56.519,49**
96	**Oaza zdravlja ogranak Dobrinja 2**	**0**	**0,00**	**2.367**	**31.371,15**
		58.684	814.939,64	133.879	1.833.148,32

PZU APOTEKE LUŽANI					
97	**PA apoteka Lužani**	**9.418**	**137.324,85**	**8.383**	**127.443,24**
98	**PA apoteka Otoka A2**	**35.488**	**499.060,47**	**35.206**	**511.000,37**
99	**Apoteka Lužani A**			**1.103**	**16.931,61**
		44.906	636.385,32	44.692	655.375,22
PZU APOTEKA PHARMAMED					
100	**Ap.Pharmamed Baščaršija**	**27.570**	**442.747,02**	**29.313**	**482.765,90**
101	**Ap. Pharmamed Hadžići**	**8.121**	**116.315,29**	**7.813**	**105.017,44**
102	**Ap.Pharmamed Drvenija ogr.2**	**6.184**	**102.613,69**	**6.239**	**106.400,00**
103	**Ap.Pharmamed Sarajevo 1**	**12.782**	**177.778,10**	**13.030**	**190.437,20**
		54.657	839.454,10	56.395	884.620,54
PZU APOTEKA REMEDIA					
104	**Apoteka Remedia**	**35.157**	**527.469,09**	**35.759**	**516.337,71**
105	**Apoteka Remedia Kranjčevićeva**	**7.732**	**155.172,66**	**11.657**	**257.694,60**
106	**Apoteka Remedia 3**	**3.985**	**68.924,08**	**5.847**	**103.123,20**
		46.874	751.565,83	53.263	877.155,51
PZU APOTEKA ŠIP BETANIJA					
107	**Ap. Gral Šip Betanija**	**7.873**	**118.703,13**	**10.329**	**167.662,97**
108	**Ap. Gral Šip Betanija Dobrinja V**	**6.121**	**95.196,57**	**6.511**	**107.893,12**
109	**Ap. Gral Šip Betanija Dobrinja 2**	**40.404**	**585.821,24**	**46.303**	**719.617,20**
		54.398	799.720,94	63.143	995.173,29
PZU APOTEKA UNALIJEK					
110	**Apoteka Unalijek 3**	**39.283**	**575.642,53**	**9.018**	**140.773,17**
111	**Apoteka Unalijek 4**	**24.974**	**360.221,45**	**18.972**	**286.223,92**
112	**Apoteka Unalijek 5**	**14.337**	**197.642,45**	**16.157**	**225.708,96**
		78.594	1.133.506,43	44.147	652.706,05
APOTEKA VERDANT					
113	**Apoteka Verdant**	**33.176**	**490.095,65**	**23.704**	**352.631,34**
114	**Apoteka Verdant Otes**	**11.191**	**143.058,05**	**6.547**	**82.177,39**
		44.367	633.153,70	30.251	434.808,73
PZU APOTEKA VIVA 7					
115	**Apoteka Viva 7**	**21.804**	**290.347,97**	**15.109**	**218.013,72**
116	**Ap. Viva 7 ogranak 1**	**20.169**	**317.539,89**	**21.113**	**348.830,77**
117	**Ap. Viva 7 ogranak Ilijaš**	**38.260**	**505.830,27**	**62.784**	**866.449,79**
		80.233	1.113.718,13	99.006	1.433.294,28
PZU APOTEKE DINA					

120	**Apoteka Dina**	**42.405**	**803.625,73**	**47.963**	**925.672,09**
121	**Apoteka Dina 1**	**44.943**	**680.551,83**	**59.420**	**916.561,11**
122	**Apoteka Dina 2**	**4.737**	**70.142,71**	**28.168**	**407.060,85**
		92.085	1.554.320,27	135.551	2.249.294,05
PZU APOTEKA MAGISTRAT					
125	**Apoteka Magistrat**	**20.732**	**264.976,92**	**24.335**	**328.052,80**
126	**Apoteka Farmes**	**62.615**	**934.994,50**	**60.484**	**928.911,01**
127	**Apoteka Butmir**	**37.025**	**517.021,44**	**37.093**	**519.467,74**
		120.372	1.716.992,86	121.912	1.776.431,55
PZU APOTEKE FEMILY PHARM					
128	**Apoteka Femily**	**0**	**0,00**	**20.316**	**299.773,90**
129	**Apoteka Femily plus**	0	0,00	**20.784**	**313.000,25**
130	**Ap. Femily pharm ogranak 1**	**7.840**	**131.847,64**	**5.375**	**93.580,82**
131	**Apoteka Femily pharm**	**0**	**0,00**	**1.875**	**30.927,43**
		7.840	131.847,64	48.350	737.282,40
PRIVATNE APOTEKE					
118	**Apoteka San Di**	**14.136**	**210.766,68**	**15.172**	**230.972,86**
119	**Apoteka Dija San**	**15.544**	**232.473,38**	**13.061**	**200.308,30**
		29.680	443.240,06	28.233	431.281,16
123	**Apoteka Naša apoteka**	**15.257**	**226.352,76**	**13.909**	**206.555,68**
124	**Apoteka Tarčin**	**29.749**	**404.950,95**	**33.227**	**458.240,01**
		45.006	631.303,71	47.136	664.795,69
132	**Apoteka Alipašin most**	**17.108**	**270.405,29**	**20.660**	**337.715,30**
133	**Apoteka Anis**	**17.651**	**238.044,41**	**18.947**	**269.634,82**
134	**Apoteka Altea**	**2.210**	**36.107,39**	**5.038**	**84.780,82**
135	**Apoteka Belladona**	**8.569**	**127.786,42**	**6.991**	**102.546,43**
136	**Apoteka Ciglane**	**10.628**	**162.885,27**	**10.028**	**147.960,96**
137	**Apoteka Čelebić**	**46.805**	**711.343,02**	**67.050**	**1.048.083,68**
138	**Apoteka Eurofarm Pharm Vitez**	**2.893**	**32.238,40**	**3.326**	**39.611,73**
139	**Apoteka Ikanović**	**9.727**	**135.052,11**	**17.640**	**250.220,80**
140	**Apoteka Lamella**	**14.175**	**256.583,34**	**16.691**	**430.642,63**
141	**Apoteka Lotus**	**2.153**	**30.548,17**	**8.772**	**132.812,20**
142	**Apoteka Medikaliz**	**11.564**	**174.568,36**	**11.596**	**189.342,45**
143	**Apoteka Medisan**	**11.443**	**183.824,79**	**13.328**	**220.221,98**
144	**Apoteka My Medico**	**7.843**	**121.165,94**	**8.828**	**141.506,85**
145	**Apoteka Pharmasan**	**13.766**	**198.524,48**	**12.929**	**197.489,59**
146	**Ap.Privatna praksa**	**2.539**	**42.230,15**		
147	**Apoteka Revita**	**13.749**	**215.217,19**	**13.012**	**213.619,71**

148	**Apoteka Selen**	**29.049**	**389.355,87**	**36.438**	**484.586,03**
149	**Apoteka Semperviva**	**2.795**	**46.065,34**	**29.674**	**485.649,37**
150	**Apoteka Shoping**	**10.934**	**166.339,72**	**11.398**	**184.209,54**
151	**Apoteka Stup**	**5.224**	**78.117,89**	**23.209**	**339.866,39**
152	**Apoteka Stup II**	**6.835**	**96.448,30**	**23.571**	**325.909,88**
153	**Apoteka Tara**	**7.504**	**124.180,39**	**8.361**	**143.953,52**
154	**Apoteka Unikus**	**5.119**	**74.956,71**		
155	**Apoteka Vedam**	**42.259**	**632.954,67**	**45.450**	**744.547,61**
156	**Apoteka Vedypharm**	**2.277**	**33.453,24**	**14.833**	**219.511,97**
157	**Apoteka Višnjik**	**12.281**	**195.268,99**	**15.142**	**250.850,16**
158	**Apoteka Vita**	**51.472**	**773.111,06**	**41.236**	**642.038,32**
159	**Apoteka Vitapharm**	**13.965**	**201.660,45**	**19.582**	**279.325,16**
160	**Apoteka Zdravlje**	**62.942**	**931.482,72**	**52.331**	**818.336,95**
161	**Apoteka Zina 1**	**16.388**	**233.662,24**	**476**	**5.557,89**
162	**Ap. Gradska apoteka**	**5.474**	**95.078,15**		
163	**Apoteka Zambak**	**0**	**0,00**	**41.391**	**633.454,99**
164	**Apoteka Bardakčije**	**0**	**0,00**	**26.393**	**398.749,30**
165	**Apoteka Mima**	**0**	**0,00**	**19.477**	**293.853,32**
166	**Apoteka Vraca**	**0**	**0,00**	**6.559**	**104.249,58**
167	**Apoteka Estherpharm**	**0**	**0,00**	**4.845**	**75.540,19**
168	**Apoteka Astrum**	**0**	**0,00**	**1.766**	**26.718,57**
169	**Apoteka Galenus**	**0**	**0,00**	**108**	**1.927,12**
170	**Apoteka Galepharm**	**0**	**0,00**	**12.326**	**203.673,39**
171	**Apoteka Al Tawil**	**0**	**0,00**	**11.204**	**165.654,58**
172	**Apoteka Pharmacentar**	**0**	**0,00**	**8.140**	**136.677,90**
		467.341	7.008.660	688.746	10.771.031,68

Lista 20 najpropisivanijih lijekova u 2012. godini, prema finansijskom iznosu:

Red.br	Naziv lijeka	Iznos/11	Iznos/12
1	**LANTUS, uložak 100i.j./ml 5x3ml**	**2.631.080,37**	**2.920.705,36**
2	**ENAP H, tablete 20x (10+25) mg**	**2.059.426,07**	**2.009.448,66**
3	**NOVOMIX 30 flex pen, 100 i.j./ml 5 x 3ml**	**1.730.647,16**	**2.007.974,25**
4	**LOPRIL H, tablete 20x(10+12,5) mg**	**2.217.369,93**	**1.890.030,70**
5	**NITROGLICEROL ret. kapsule 20x2,5 mg**	**1.425.159,00**	**1.394.862,85**
6	**SERETIDE CFC FREE INH. 25/250 mcg 120 doza**	**1.091.335,20**	**1.240.877,90**
7	**CONTROLOC, tablete 28x20mg**	**949.292,05**	**1.210.024,39**
8	**BERLITHION, kapsule 30x300 mg**	**864.408,60**	**923.368,63**
9	**PLAVIX, film tablete 28x75 mg**	**1.002.649,35**	**917.966,32**

10	**HUMALOG mix 25 kwik pen, injekcije 100i.j./1ml**	**759.027,24**	**886.557,42**
11	**LEVEMIR FlexPen, injekcije 100i.j./ml 5x3ml**	**720.783,98**	**830.683,54**
12	**DILATREND, tablete 28x6,25mg**	**993.351,13**	**815.137,02**
13	**CONTROLOC, kaps.14x40 mg**	**705.241,99**	**795.410,24**
14	**NORDITROPIN NORDILET,inj. 10mg/1,5ml**	**583.051,66**	**720.035,46**
15	**ZYPREXA, obl. tablete 28x10 mg**	**1.150.425,00**	**711.608,62**
16	**HUMULIN M3, injekcije 100i.j./ml 5x3ml**	**919.911,21**	**687.378,52**
17	**SIOFOR 850, film tbl. 60x850mg**	**482.696,16**	**552.771,70**
18	**LOPRIL, tablete 20x10mg**	**619.316,98**	**511.908,67**
19	**SERETIDE CFC FREE INH. 25/125 mcg 120 doza**	**520.333,06**	**497.431,90**
20	**AVODART, kapsule 30x0,5 mg**	**424.544,65**	**495.250,74**

Lista 20 najpropisivanijih lijekova u 2012. godini, prema broju recepata:

Red.br.	Naziv lijeka	Rp/11	Rp/12
1	**LOPRIL H, tablete 20x(10+12,5) mg**	**143.457**	**129.043**
2	**ENAP H, tablete 20x(10+25) mg**	**111.340**	**117.537**
3	**NITROGLICEROL, ret. kapsule 20x 2,5 mg**	**99.226**	**96.131**
4	**LODIX, tablete 10x40mg**	**62.292**	**67.762**
5	**RANIBOS, film tablete 20x150mg**	**49.661**	**66.850**
6	**LANIBOS, tablete 20x0,25mg**	**63.193**	**61.890**
7	**BOSAURIN, tablete 30x5mg**	**65.687**	**60.072**
8	**DILATREND, tablete 28x 6,25mg**	**53.886**	**53.846**
9	**CONTROLOC, tablete 28x20mg**	**38.336**	**50.421**
10	**AMLODIPIN FARMAVITA tablete 30x5 mg**	**34.892**	**47.641**
11	**SIOFOR 850, film tbl. 60x850mg**	**36.619**	**43.131**
12	**CORVITOL 50, tablete 30x50 mg**	**36.407**	**41.881**
13	**LOPRIL, tablete 20x5mg**	**46.167**	**41.423**
14	**LOPRIL, tablete 20x10mg**	**41.930**	**40.422**
15	**SIOFOR 500 ,film tbl. 60x500mg**	**32.323**	**37.759**
16	**ENAP 5, tablete 20x5mg**	**32.275**	**34.436**
17	**APAURIN ,tablete 30x5 mg**	**24.571**	**32.700**
18	**BERLITHION, kapsule 30x300 mg**	**28.933**	**32.264**
19	**ANGINAL, tablete 30x20mg**	**28.335**	**32.120**
20	**KALIJ HLORID, tbl.šumeće 20x500mg**	**26.869**	**30.575**

Analiza izdatih lijekova po ATC klasifikaciji u 2012.godini pokazuje da najveće učešće pripada lijekovima koji se koriste u bolestima kardiovaskularnog sistema (grupa C) i to 33 %.

Na drugom mjestu se nalaze lijekovi za liječenje bolesti gastrointestinalnog sistema i metabolizma (grupa A) sa 27 % .

Na trećem mjestu se nalaze lijekovi za liječenje bolesti nervnog sistema (grupa N) sa 9 %, na četvrtom mjestu su antiinfektivni lijekovi za sistemsku primjenu (grupa J) sa 8 %.

Na petom mjestu se nalaze lijekovi koji djeluju na respiratorni sistem (grupa R) sa 7%

ATC- KLASIFIKACIJA	Iznos/2011	Iznos/2012	index12/11%

A (lijekovi koji djeluju na digestivni trakt i metabolizam)	**16.858.064,00**	**17.893.723,00**	**106**
B (lijekovi koji djeluju na krv i krvotvorne organe)	**2.018.317,00**	**2.047.833,58**	**101**
C (lijekovi koji djeluju na kardiovaskularni sistem)	**18.956.184,00**	**21.456.762,00**	**113**
D (lijekovi koji djeluju na kožu – dermatologici)	**417.791,00**	**391.301,00**	**94**
G (lijekovi koji djeluju na urogenitalni sistem)	**910.538,00**	**1.098.810,00**	**121**
H (sistemski hormonalni lijekovi, izuzimajući spolne hormone)	**1.412.203,00**	**1.563.287,00**	**111**
J (lijekovi za liječenje sistemskih infekcija anti-infektivi)	**5.358.895,00**	**4.929.627,00**	**92**
L (preparati za liječenje malignih oboljenja)	**172.957,00**	**205.190,61**	**119**
M (lijekovi koji djeluju na koštano-mišićni sistem)	**1.555.754,00**	**2.082.021,00**	**134**
N (lijekovi koji djeluju na nervni sistem)	**6.049.179,00**	**5.896.407,00**	**97**
P (preparati za liječenje infekcija uzrokovanih parazitima)	**204,00**	**12.064,20**	**5.914**
R (lijekovi koji djeluju na respiratorni sistem)	**4.610.567,00**	**4.500.150,98**	**98**
S (lijekovi koji djeluju na čula)	**639.562,00**	**1.031.268,36**	**161**

Zastupljenost farmaceutskih kuća prema broju izdatih recepata i finansijskom iznosu na Listi Lijekova u odnosu na 2011.godinu

		2011		**2012**	
R.br	Farmaceutska kuća	Br. Rp	Iznos sa PDV-om	Br. Rp	Iznos sa PDV-om
1	**ABBOT**	**80.845**	**1.261.363,28**	**96.974**	**1.357.474,64**
2	**ACTAVIS GROUP HF.**	**11.664**	**140.256,07**	**3.195**	**37.805,32**
3	**ALKALOID**	**130.947**	**1.042.540,40**	**171.220**	**2.071.164,15**
4	**ALCON**	**19.549**	**165.379,60**	**23.888**	**295.098,42**
5	**APOMEDICAL**	**0**	**0,00**	**53**	**2.488,37**
6	**ASPEN HEALTH CARE**	**0**	**0,00**	**1.059**	**47.121,99**
7	**ASTRA ZENECA**	**2.754**	**52.714,97**	**15.823**	**479.848,17**
8	**BAYER PHARMA**	**7.868**	**92.546,64**	**3.514**	**44.000,87**
9	**BELUPO**	**49.522**	**981.549,61**	**43.398**	**689.515,84**
10	**BILIM PHARMAC.**	**37.868**	**591.688,15**	**37.687**	**621.409,40**
11	**BLAGOLEX**	**0**	**0,00**	**778**	**11.111,17**
12	**BERLIN CHEMIE**	**161.704**	**2.054.932,83**	**188.074**	**2.305.377,34**
13	**BOEHRINGER**	**10.185**	**51.756,65**	**3.808**	**19.329,44**
14	**BIOFARMA**	**3.114**	**31.027,45**	**39**	**402,55**
15	**BOSNALIJEK**	**1.411.118**	**15.741.053,11**	**1.302.228**	**13.657.236,63**

16	CLINRES FARMACIJA	0	0,00	2.263	46.978,53
17	DESMA GMBH	4.185	31.267,99	3.605	26.219,50
18	ELI LILLY	29.638	3.520.685,63	28.810	2.948.696,91
19	FALK PHARMA	2.737	280.268,01	2.848	280.733,09
20	FARMAL DD	19.474	296.337,91	25.697	358.560,67
21	FARMAVITA	224.660	3.007.321,14	283.562	3.644.451,32
22	FERRING SA	110	13.236,12	306	35.676,59
23	GALENIKA	0	0,00	630	6.861,31
24	GENERICON PHARMA	8.207	197.933,97	3.318	81.392,23
25	GEROT PHARMA	79	3.310,86	67	2.428,65
26	GLAXO SMITH KLINE	97.651	3.526.419,34	98.445	3.639.506,15
27	HEMOFARM- STADA	90.735	774.583,28	1.408	6.350,07
28	HEMOFARM- AD	24.630	131.053,68	145.522	1.222.291,94
29	HOFMAN LA ROCHE	12.969	527.950,83	19.906	668.955,17
30	ICN HUNGARY	426	22.701,62	430	22.097,34
31	JADRAN	55.437	461.777,22	62.677	485.179,29
32	JANSEN CILLAG	584	95.442,46	560	103.580,31
33	KRKA	377.585	4.976.150,24	444.926	6.198.377,84
34	KWIZDA PHARMA	1.582	21.084,57	4.782	117.634,25
35	LEK	179.343	1.366.687,34	137.650	1.174.576,14
36	MEDA	192	9.000,63	235	11.168,40
37	MEDIS	8.084	77.331,11	9.654	215.825,13
38	MSD	48.664	1.874.378,96	53.950	1.872.171,29
39	MN	415	11.799,21	1	27,17
40	NOBEL	64.893	696.296,94	69.550	866.972,49
41	NOVARTIS PHARMA	8.768	446.877,33	12.084	586.006,47
	Sandostatin lar 30mg	113	380.979,50	129	434.923,50
	Sandostatin lar 20mg	27	71.955,00	11	29.315,00
42	NOVO NORDISK	64.194	3.481.419,30	44.370	3.503.198,65
	Norditropin,inj.10 mg	349	583.051,66	423,00	720.035,46
43	NYCOMED	79.430	1.953.967,41	101.983	2.365.320,26
44	PHARMA SWISS	0	0,00	295	2.025,44
45	PHARMAS	0	0,00	88	1.043,57
46	PFIZER	59.662	559.955,32	83.514	1.238.653,43
47	PLIVA	165.896	2.200.861,34	180.655	2.494.420,17
48	PRO MED C.S.	12.113	93.819,39	5.717	52.100,69
49	RECKITT	0	0,00	1.651	136.283,39
50	REMEDICA LTD.	0	0,00	90	599,46
51	REPLEKFARM	21.253	205.496,42	9.460	92.988,20

52	RIEMSER	21.352	223.852,37	24.490	195.465,01
53	SANOFI AVENTIS	122.539	5.197.468,53	141.711	5.744.488,34
54	TORREX CHISI PHARMA	5	27.587,50	8	44.140,00
55	ZADA PHARMAC.	0	0,00	9.673	103.576,58
56	ZDRAVLJE AD	0	0,00	1.474	12.103,73

U toku 2012 godine dolazilo je do povremenih problema u distribuciji lijekova Martefarin tableta, Dexason tableta, Keppra tablete i Tegretol tablete.

Odlukom o Listi lijekova Kantona Sarajevo, („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 19/12 i 19 a/12) u promet je uveden veliki broj novih zaštićenih imena lijekova koji su tek registrovani i kao takvi nedovoljno poznati velikom broju propisivača lijekova pa to može biti jedan od razloga zašto nema evidentirane potrošnje za sljedeće lijekove:

a) Zada Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac

Lista A:

- **Aritmon film tbl. 30x300 mg i 60x300 mg**
- **Antarza film tbl. 20x1mg,30x1 mg, 30x2 mg,20x3mg,30x3mg, 20x4mg i 30x4 mg**
- **Avadil tbl. za žvakanje 30x5 mg i tbl. 30x10 mg**

i sa Liste B:

- **Enox plus tbl 30x(2,5+12,5)mg i tbl 30x(5+25)mg**
- **Anaxal tbl. 30x1 mg**

b) Hemofarm d.o.o. Banja Luka

Liste A:

- **Latrigil tbl 30 x 50 mg i tbl 30 x 100 mg**

i sa Liste B:

- **Erynorm film tbl. 328 x 100 mg**

c) Lek, član skupine Sandoz

Lista B:

- **Rupilip film tbl. 30x40 mg**

d) Krka - Novo Mesto

Lista A:

- **Laaven HD 30x(20+25)mg**
- **Torendo film tbl. 30 x 3 mg i film tbl. 30 x 4 mg**
- **Monkasta tbl za žvakanje 30 x 5 mg i tbl. 28 x10 mg**
- **Finpros tbl 28 x 5 mg**

i sa Liste B:

- **Enyglid tbl. 90x 0,5 mg i 90 x 1 mg**
- **Helex SR SR tbl. 30x 1mg**
- **Zolsana tbl. 20 x5 mg i tbl. 20 x10 mg**
- **Mirzaten Q tab, rasp.tbl.30x15 mg i rasp.tbl.30x45 mg**

e) AstraZeneca

Lista B:

- **Seroquel XR tbl. sa prod. otp. 60x300 mg i sa prod. otp. 60x400 mg**
- **Symbicort prašak za inh.(43,5+80) mcg/120 d. I inh.(43,5+160) mcg/120 d.**

f) **Pliva Hrvatska**
Lista A:

- **Gabalept kaps.50x400 mg**

g) **Belupo Hrvatska**
Liste A:

- **Katena kaps.50x400 mg**

5. Kontrola propisivanja i izdavanja lijekova

U Zavodu se vrši kontrola svakog realizovanog recepta u skladu sa Pravilnikom o uvjetima za propisivanje i izdavanje lijekova u prometu na malo («Službene novine Federacije BiH»,br.42/11 i 64/11).

Kontrolom realizovanih recepata uočen je niz nepravilnosti koje su u suprotnosti sa pojedinim članovima Pravilnika i Odluke o Listi lijekova, i to:

a) **nije izvršena provjera statusa zdravstvenog osiguranja**
b) **nepravilno i nečitko napisani recepti**
c) **ljekari propisuju terapiju za hronična oboljenja na 2 ili više recepata,što predstavlja neopravdano trošenje recepata i plaćanje veće naknade za realizirane recepte**
d) **iako su doktori medicine u obavezi da za lijek koji je preporučen od strane specijaliste određene grane medicine na poleđini recepta napišu ime i prezime specijaliste koji je predložio taj lijek i klauzulu po preporuci specijaliste, u praksi se ova odredba na poštuje**
e) **odstupanja od propisivanja količine lijeka u odnosu na dnevnu dozu**
f) **veliki broj slučajeva polifarmacije (istovremena primjena pet i više lijekova)**

Istovremeno propisivanje više lijekova koji mogu da izazovu neželjene interakcije koje utječu na zdravlje starijih pacijenata. Ove interakcije mogu da budu maskirane zdravstvenim stanjem pacijenata, liječnici ih rijetko prepoznaju i prijavljuju, a često se dovode samo u vezu sa starošću pacijenata.

g) **potrebno je da se pažljivo procjene dijagnostičko-terapijski algoritmi koji se primjenju u liječenju najčešćih bolesti (hipertenzija, srčane insuficijencije, diabetes melitus i reumatske bolesti) posebno u starijoj populaciji.**

U članu 10. ovog Pravilnika uvodi se ponovljivi recept kojim ovlašteni doktor može propisati lijek za liječenje hroničnih bolesti za najviše 90 dana trajanja terapije.

Ponovljivi recept uveden je u praksu od 05.09.2011.godine u 2012.godini realizovano je 71.458 ponovljivih recepata.

Najčešće greške uočene kontrolom ponovljivih recepata su:

a) **neispravno numerisanje ponovljivog recepta**
b) **različiti datumi propisivanja lijekova**
c) **pisanje recepata preko indiga**

6. Poduzete mjere u 2012.godini na racionalizaciji potrošnje

Informacionim sistemom i na druge načine kontinuirano se provodi kontrola i analiza propisanih recepata.Kontrola obuhvata pojedinačno praćenje propisivanja recepata svih ovlaštenih propisivača po raznim parametrima (po lijeku, osiguraniku i sl). Za recepte koji su neispravni po bilo kom osnovu vrši se umanjenje ugovornim apotkama.

Održan je niz sastanaka sa menadžmentom zdravstvenih ustanova i propisivačima sa ciljem ispravljanja uočenih grešaka i poboljšanja rada propisvača.

Zbog stalnog trenda rasta broja recepata kao i troškova za lijekove izdate na recept u 2012. godini održana je tematska sjednica Upravnog odbora Zavoda posvećena ovom problemu.

Upravni odbor je donio zaključke čije je provođenje u toku.

Zbog značajnog uticaja specijalističko konsultativne službe koja dobrim djelom generira veliku potrošnju lijekova Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo je uveo šifre koje će omogućiti praćenje i analizu rada specijalista – konsultanata.

Posebna pozornost je posvećena inzulinskoj terapiji i svim uočenim greškama o čemu se redovno izvještavaju propisivači i menadžment.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA SA PRIJEDLOGOM MJERA I AKTIVNOSTI

Opšti stav je da je Kanton Sarajevo dobro snabdjeven sa lijekovima. U samoj organizaciji farmaceutske službe na Kantonu Sarajevo, kroz Mrežu farmaceutske djelatnosti apoteka na području Kantona Sarajevo, može se konstatovati da je dostupnost apotekarske djelatnosti veoma velika s obzirom na utvrđene standarde i normative.

Potrebno je istaći da osigurana lica Kantona Sarajevo, u odnosu na osiguranike svih drugih kantona sa područja Federacije BiH, imaju najveći obim prava po ovom osnovu, jer se iz sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za ove namjene izdvaja preko 60.000.000 KM. Pored Esencijalne liste koja se finansira za osiguranike Kantona Sarajevo iz sredstava obaveznog osiguranja, Kanton Sarajevo finansira i lijekove koji su potrebni stanovništvu a nisu obuhvaćeni Esencijalnom listom.

I pored navedene konstatacije, na području Kantona Sarajevo se praćenje potrošnje lijekova i dalje obavlja samo za lijekove koji se nalaze na Esencijalnoj Listi lijekova, odnosno za lijekove koje finansira Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo. Donošenjem Pravilnika o praćenju potrošnje lijekova od strane Federalnog ministarstva zdravstva steći će se bolji i kvalitetniji uvid u ukupnu snabdjevenost stanovništva sa svim lijekovima. Uvođenje praćenja potrošnje putem ATC/DDD uspostavljen od strane Svjetske zdravstvene organizacije i koji je prihvaćen u svim zemljama će omogućiti adekvatno poređenje i sa zemljama u okruženju. Tako su u periodu 2012.godine obrađeni podaci o potrošnji antibiotika koji se finansiraju iz sredstava obaveznog osiguranja kao i rezistencija koja je nastala usljed neracionalne potrošnje, iz kojih se može dobiti lista rezervnih antibiotika i spriječiti daljnje širenje rezistencije. Iz dobijenih podataka se uočilo da je sama potrošnja antibiotika na Kantonu Sarajevo u razumnim granicama u odnosu na druge evropske zemlje. Također, praćenjem ukupne potrošnje lijekova i analizom dobivenih podataka moguće je planirati izradu preventivnih programa za najčešća oboljenja. Donošenjem pomenutog pravilnika moći će se ispoštovati i odredbe Zakona o evidencijama u oblasti zdravstva.

Povezivanjem apoteka u cjeloviti zdravstveni informacijski sistem, uvođenjem e-recepta te evidentiranjem izdatih lijekova u elektronskom zdravstvenom kartonu, steći će se potpuni uvid u medikaciju pacijenta, sagledati i istrajnost pacijenata u terapiji, pratiti sinergističke i antagonističke interakcije te pratiti medikacijske greške. Kvalitetan

informacioni sistem će otkloniti i brojne nepravilnosti u propisivanju recepata, navedene u ovom izvještaju, omogućiti ljekarima vrijeme za razgovor sa pacijentima i istovremeno skratiti vrijeme koje ljekar provodi u administrativnim radnjama u propisivanju recepata. Također, omogućit će i stalnu saradnju i razmjenu informacija svih sudionika u lancu prometa lijeka, posebno propisivača i izdavača terapije, odnosno Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo i inspekcijskih organa može osigurati poboljšanje kvaliteta usluga i racionalizacije potrošnje.

Preuređenjem apoteka i odvajanjem prostora za savjetovanje pacijenta, što je definisano Pravilnikom o bližim uvjetima u pogledu prostora, opreme i kadra, kriterijima za osnivanje i obavljanje apotekarske djelatnosti u svim organizacionim oblicima, kao i načinu i postupku njihove verifikacije („Službene novine FBiH“ broj: 44/12) omogućit će se kvalitetnija farmaceutska usluga za stanovništvo Kantona Sarajevo, čime će se doprinijet i poštivanju Zakona o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata.

.

IZVOD IZ ZAKONA O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI
Član 13. tačka 12.

nisu zdravstveno osigurani po nekom drugom osnovu u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju;

15) zdravstvenu zaštitu vjerskih službenika u vjerskim zajednicama;

16) zdravstvenu zaštitu osoba romske nacionalnosti koja zbog tradicionalnog načina života nemaju stalno prebivalište, odnosno boravište u Federaciji.

Sredstva potrebna za finansiranje zdravstvene zaštite iz stava 2. ovog člana ostvaruju se iz: prihoda prikupljenih na osnovu oprinosa za zdravstveno osiguranje, sredstava budžeta kantona skladu sa mogućnostima kantonalnog budžeta u kalendarskoj odini, iz učešća korisnika zdravstvene zaštite u pokriću dijela ili kupnih troškova zdravstvene zaštite, kao i iz drugih izvora na ačin i pod uvjetima određenim zakonom.

Izuzetno od stava 3. ovog člana, finansiranje zdravstvene aštite predviđene tač. 5., 6., 7. i 16. stava 2. ovog člana, u dijelu oji se odnosi na obaveze Federacije, finansira se iz federalnog udžeta u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, kao i ropisima o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina.

Finansiranje zdravstvene zaštite iz tačke 15. stav 2. ovog lana obavlja se u skladu sa posebnim zakonom o slobodi vjere i ravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini.

Obim, sadržaj i način ostvarivanja zdravstvene zaštite iz tava 1. ovog člana odlukom utvrđuje Vlada Federacije BiH na rijedlog federalnog ministra.

Vlada Federacije BiH dužna je obavijestiti Parlament ederacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlament ederacije BiH) u roku od 15 dana od dana donošenja odluke iz tava 6. ovog člana.

Društvena briga za zdravlje na nivou kantona i općine

Član 13.

Društvena briga za zdravlje na nivou kantona obuhvata mjere a osiguranje i provođenje zdravstvene zaštite od interesa za rađane na području kantona i to:

1) donošenje zakona i podzakonskih akata iz nadležnosti kantona;

2) uređenje i vođenje zdravstvene politike i provođenje reforme iz oblasti zdravstva od interesa za područje kantona;

3) praćenje zdravstvenog stanja stanovništva i rada zdravstvenih ustanova na području kantona, kao i staranje o provođenju utvrđenih prioriteta u zdravstvenoj zaštiti;

4) donošenje strateškog plana zdravstvene zaštite za područje kantona;

5) stvaranje uvjeta za pristupačnost i ujednačenost korištenja primarne i sekundarne zdravstvene zaštite na području kantona;

6) uspostavljanje sistema poboljšanja kvaliteta i sigurnosti zdravstvene zaštite;

7) osiguravanje palijativne njege za neizlječivo bolesne, odnosno umiruće u saradnji sa ustanovama iz oblasti socijalne zaštite, karitativnim i drugim udruženjima i pojedincima;

8) planiranje i ostvarivanje kantonalnog programa za očuvanje i zaštitu zdravlja od zagađene životne okoline što je prouzrokovano štetnim i opasnim materijama u zraku, vodi i zemljištu, odlaganjem otpadnih materija, opasnih hemikalija, izvorima jonizujućih i nejonizujućih zračenja, bukom i vibracijama na svojoj teritoriji, kao i vršenjem sistematskih ispitivanja životnih namirnica, predmeta opće upotrebe, mineralnih voda za piće, vode za piće i drugih voda koje služe za proizvodnju i preradu životnih namirnica i sanitarno-higijenske i rekreativne potrebe radi utvrđivanja njihove zdravstvene i higijenske ispravnosti i propisanog kvaliteta od interesa za kanton u skladu sa programom mjera koje donosi vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra i kantonalnog ministra nadležnog za zaštitu okoliša;

9) provođenje epidemiološke, zdravstveno-statističke, socijalno-medicinske i zdravstveno-ekološke djelatnosti, te unapređenje zdravlja i prevenciju bolesti na području kantona;

10) provođenje mjera zaštite stanovništva od zaraznih bolesti iz svoje nadležnosti u skladu sa propisima o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti;

11) sprečavanje pojave ovisnosti i liječenje s ciljem suzbijanja težih posljedica po zdravlje ovisnika;

12) ostvarivanje prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, te praćenje provođenja, zaštitu i unapređenje tih prava;

13) organizaciju i rad mrtvozorničke službe;

14) saradnja sa humanitarnim i stručnim organizacijama, savezima, komorama i udruženjima na poslovima razvoja zdravstvene zaštite na svom području.

Kanton osigurava sredstva za vršenje osnivačkih prava nad zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač, a koji obuhvata investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje zdravstvenih ustanova - prostora, medicinske i nemedicinske opreme i prijevoznih sredstava, te informatizaciju zdravstvene djelatnosti u skladu sa planom i programom mjera zdravstvene zaštite za područje kantona koji utvrđuje vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra.

Odluku o mjerilima za osiguranje elemenata standarda za investicijsko ulaganje i investicijsko i tekuće održavanje, te informatizaciju zdravstvene djelatnosti iz stava 2. ovog člana, koja će biti osnov za planiranje potpora iz kantonalnog budžeta, jednom godišnje donosi vlada kantona, uz usaglašen prijedlog kantonalnog ministra i kantonalnog ministra finansija.

Kanton osigurava sredstva za ostvarivanje društvene brige za zdravlje iz stava 1. ovog člana u budžetu kantona u skladu sa zakonom.

Kanton može donijeti posebne programe zdravstvene zaštite za pojedine kategorije stanovništva, odnosno vrste bolesti koje su specifične za kanton, a za koje nije donijet poseban program zdravstvene zaštite na federalnom nivou u skladu sa svojim mogućnostima, te utvrditi cijene tih pojedinačnih usluga, odnosno programa.

Član 14.

Društvena briga za zdravlje na nivou općine obuhvata ocjenjivanje rada zdravstvenih ustanova i kvaliteta zdravstvenih usluga, kao i osiguranje finansijskih sredstava za unapređenje njihovog rada i kvaliteta zdravstvenih usluga u skladu sa potrebama stanovništva i mogućnostima jedinice lokalne samouprave u skladu sa posebnim zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji.

Društvena briga iz stava 1. ovog člana ostvaruje se osnivanjem zdravstvenog savjeta na nivou općine koji planira i evaluira provođenje zdravstvene zaštite na području jedinice lokalne samouprave, daje mišljenje na planove i programe zdravstvene zaštite za područje lokalne samouprave, predlaže mjere za poboljšanje dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite, prati povrede prava pacijenata i poduzima mjere za unapređenje tih prava na svom području, te obavlja i druge poslove i zadatke u skladu sa propisima o pravima, obavezma i odgovornostima pacijenata.

Broj članova zdravstvenog savjeta određuje se statutom općine.

U radu savjeta iz stava 2. ovog člana učestvuju, po pravilu, predstavnici jedinice lokalne samouprave, pacijenata, mladih, komora iz oblasti zdravstva, stručnih udruženja, udruženja za zaštitu prava pacijenata, sindikata, zdravstvenih ustanova odnosno privatnih praksi, crvenog križa sa područja jedinice lokalne samouprave.

Društvena briga za zdravlje na nivou poslodavca

Član 15.

Mjere specifične zdravstvene zaštite koje mora osigurati poslodavac s ciljem stvaranja uvjeta za zaštitu zdravlja uposlenika na radnom mjestu i poticanja zdravstveno odgovornog ponašanja usmjerene su na provođenje: